

Dědické řízení

Aplikace dikce § 222 odst. 1 o. s. ř. i na odkazovací usnesení pozůstalostního soudu podle § 170 odst. 1 z. ř. s. by odporovala účelům, z nichž předmětná právní úprava vychází. Proto je pro potřeby posuzování včasnosti žaloby o určení dědického práva na základě odkazovacího usnesení pozůstalostního soudu nutno za pomoci teleologické redukce interpretovat § 222 odst. 1 o. s. ř. úžeji, než jak by se zdálo podle jeho jazykového znění. Jde tedy o odepření aplikace daného ustanovení na případ, na které sice dopadá jeho dikce, nikoli však smysl a účel. Počítání lhůty proto nelze odvíjet od zpětného nabytí právní moci, nýbrž je lhůtu zapotřebí počítat tak, jako kdyby ke zpětnosti nabytí právní moci nedošlo, aby soudem určená lhůta byla pro účastníka řízení skutečně využitelná, a nebyla pouhou právní fikcí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 24 Cdo 2448/2024-161 ze dne 13.3.2025)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobce M. M., zastoupeného Mgr. P.N., advokátem se sídlem v B., proti žalovaným 1) J. K., 2) A. V., obou zastoupených obecným zmocněncem P. K. a 3) P. K., zastoupenému Mgr. O.M., advokátem se sídlem v O., o určení dědického práva, vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 62 C 106/2022, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 16. dubna 2024, č. j. 21 Co 14/2024-142, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. dubna 2024, č. j. 21 Co 14/2024-142, a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 20. září 2023, č. j. 62 C 106/2022-126, se zrušují a věc se vrací Městskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Městský soud v Brně rozsudkem ze dne 20. 9. 2023, č. j. 62 C 106/2022-126, výrokem I. zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal určení, že je dědicem ze závěti po zůstaviteli, a výroky II. a III. rozhodl o náhradě nákladů řízení. Žalobce tuto žalobu podal, neboť byl v pozůstalostním řízení usnesením soudního komisaře odkázán k uplatnění práva žalobou, když žalovaní zákonní dědici šesté dědické třídy zpochybnili platnost a pravost závěti poukazující na zdravotní stav zůstavitele, a soudní komisař posoudil dědické právo nynějšího žalobce jako slabší, když zůstavitel zemřel v důsledku celkové sepse 44 minut po sepisu allografní závěti. Žalobce uváděl, že poté, co se seznámil se závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. 24 Cdo 2592/2021, vzal z důvodu procesní ekonomie zpět své odvolání proti „odkazovacímu“ usnesení soudního komisaře v pozůstalostním řízení. Jelikož se podle něj nejednalo o účelové oddalování právní moci „odkazovacího“ usnesení, ale o reakci na změnu rozhodovací praxe, argumentoval žalobce, že se neuplatní ustanovení § 222 odst. 1 o. s. ř., které zakotvuje zpětné nabytí právní moci při zpětvzetí odvolání tak, jako kdyby k odvolání nedošlo, a proto žalobce považoval žalobu za podanou včas. Podle žalobce by projednání žaloby nebránilo ani její opožděné podání, když ochrany dědického práva by se mohl domáhat i ve sporném řízení podle § 1671 odst. 1 o. z. a § 189 odst. 2 z. ř. s. Soud vyložil, že lhůta pro podání žaloby nesmí být kratší než dva měsíce a že se jedná o lhůtu soudcovskou, kterou lze prodloužit rozhodnutím pozůstalostního soudu vydaným před jejím uplynutím, zmeškání lhůty však nemůže být prominuto. V případě, že dědic odkázaný k uplatnění

dědického práva usnesením podle § 170 odst. 1 z. ř. s. žalobu ve lhůtě nepodá, nastává nevyvratitelná právní domněnka, že spor o dědické právo byl vyřešen v neprospěch dědice, který byl k podání žaloby odkázán. Takovýto způsob odstranění sporu o dědické právo v hmotněprávní rovině se ještě sám o sobě nepromítá do procesní roviny, když ustanovení § 170 odst. 3 z. ř. s. vyžaduje, aby pozůstalostní soud vyhodnotil, co z této právní domněnky vyplývá pro okruh účastníků dědického řízení. Řízení o pozůstalosti v hlavě III. z. ř. s. nemá vlastní úpravu nabývání právní moci, ani žádné ustanovení o vlivu zpětvzetí odvolání na právní moc, proto v případě zpětvzetí odvolání nastanou účinky podle ustanovení § 222 odst. 1 o. s. ř. a rozhodnutí nabude právní moci, jako kdyby odvolání nebylo podáno, tedy uplynutím patnáctidenní lhůty od jeho doručení. Pokud by měl zákonodárce v úmyslu vyloučit použití § 222 odst. 1 o. s. ř. v pozůstalostním řízení nebo jen speciálně pro případ „odkazovacích usnesení“, nepochybně by tak učinil, jako např. ve věcech partnerských a manželských (srov. § 396 z. ř. s.). Soud je vázán zákonem a vyloučení jednoznačného pravidla na základě přesvědčení, že je v konkrétním případě nepřiléhavé, by bylo obcházením zákona hraničícím se svévolí. Usnesení soudního komisaře, kterým byl žalobce odkázán k podání žaloby, nabylo v důsledku zpětvzetí odvolání právní moci dne 24. 2. 2022. Usnesení obsahovalo náležité poučení o následcích nepodání žaloby. Lhůta pro podání žaloby uplynula dne 25. 4. 2022. Žaloba byla podána až 9. 6. 2022, nastala proto nevyvratitelná domněnka, že spor byl vyřešen v neprospěch žalobce, a nezbývá proto než žalobu zamítnout. Dokud nebylo skončeno pozůstalostní řízení a žalobce je stále jeho účastníkem (účast ukončuje pozůstalostní soud), nejsou splněny ani podmínky pro postup podle § 189 odst. 2 z. ř. s.1.

2. K odvolání žalobce Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 16. 4. 2024, č. j. 21 Co 14/2024-142, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud konstatoval, že je vázán zákonem, a že ani v rámci výkladu nelze nahrazovat roli zákonodárce. Výklad se provádí při pochybnostech o obsahu právní normy. Pokud právní norma na skutkový stav evidentně dopadá, nelze po soudu požadovat, aby ji v podstatě přehlédl a ve věci ji neaplikoval. Takovým „výkladem“ by byl popřen text zákona a narušena dělba moci. Pilířem ochrany práv jsou též zásady, že právo náleží bdělým, každý nechť si hlídá svá práva a neznalost zákona neomlouvá. Odvolací soud konstatoval, že důvodová zpráva k zákonu č. [519/1991 Sb.](#), kterou bylo zakotveno současné znění § 222 o. s. ř., neříká ničeho, a znění tohoto ustanovení nevzbuzuje žádné pochybnosti o tom, co hodlal zákonodárce zakotvit. Při zpětvzetí se proto prosadí zákonná fikce, že právní moc nastala, jako kdyby k odvolání nedošlo. Jestliže žalobce své odvolání proti usnesení ze dne 1. 2. 2022, kterým byl odkázán k podání žaloby, vzal zpět, nabylo toto usnesení právní moci, jako kdyby k odvolání nedošlo, tedy 24. 2. 2022. Žaloba byla podána až 9. 6. 2022, tedy až po uplynutí dvouměsíční lhůty od právní moci usnesení pozůstalostního soudu, jde přitom o prekluzivní lhůtu, jak vyplývá z § 170 odst. 1 z. ř. s. a odkazujícího usnesení pozůstalostního soudu. Požadavek žalobce na teleologický výklad směřuje k neaplikování § 222 odst. 1 o. s. ř., jak již však bylo uvedeno, obsah tohoto ustanovení je jednoznačný a není třeba jej vykládat. Nelze, aby soud nahradil vůli zákonodárce a dovodil, že speciální ustanovení z. ř. s. oddalující právní moc rozhodnutí v případě zpětvzetí odvolání (§ 381 nebo § 396 z. ř. s.) je nutno obdobně použít i v případě pozůstalostního řízení, když zákonodárce do zákona o zvláštních řízeních soudních nic takového nevtělil. Neuvědomění si důsledků zpětvzetí nemůže jít k tíži žalovaných. Odvolací soud se neztotožnil ani s námitkou žalobce o rozporu s procesní ekonomikou (vycházející z argumentace žalobce, že by se mohl následně svých práv domáhat žalobou podle § 189 odst. 2 z. ř. s.). Uvedl, že je-li žaloba podána opožděně, vyplývá důsledek pozdního uplatnění z § 170 z. ř. s., tedy že spor o dědické právo byl vyřešen v neprospěch toho, kdo měl své právo uplatnit žalobou. Žalobce se domáhá neaplikování § 170 odst. 2 z. ř. s., čímž by se toto ustanovení stalo obsoletním. Podle odvolacího soudu je argumentace žalobce ustanovením § 189 odst. 2 z. ř. s. problematická, neboť si lze jen stěží představit, že by se za nezměněných skutkových okolností mohl domáhat svého dědického práva podle § 189 odst. 2 z. ř. s. za situace, kdy žaloba z odkazu byla pro opožděnost zamítnuta (k tomu odkázal i na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3719/2017 ve vztahu k předchozí právní

úpravě).1.

II. Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Předně uvádí, že odvolání proti odkazovacímu usnesení pozůstalostního soudu vzal zpět z důvodu procesní ekonomie po seznámení s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. 24 Cdo 2592/2021, z něž plyne, že to, kdo byl odkázán k podání žaloby o určení dědického práva, nemá vliv na rozložení břemene tvrzení a důkazního břemene v takovém řízení. Dovolatel tvrdí, že žalobu, kterou podal téhož dne, jako učinil zpětvzetí, podal včas, protože § 222 odst. 1 o. s. ř. na posuzovaný případ nedopadá, neboť jeho aplikace by byla v rozporu s jeho smyslem a účelem, a že ani případné pozdní podání žaloby nebrání projednání věci a není samo o sobě důvodem zamítnutí žaloby. K vymezení přípustnosti dovolání předkládá právní otázky, které považuje v rozhodovací praxi odvolacího soudu za neřešené, příp. že se při jejich řešení odvolací soud odchýlil od rozhodovací praxe odvolacího soudu. A) zda má být aplikován § 222 odst. 1 o. s. ř. na usnesení podle § 170 z. ř. s., když bylo odvolání vzato zpět pro urychlení meritorního vyřešení věci a pokračování odvolacího řízení bylo neúčelným pro mezitímní vyjasnění dosud otevřené otázky Nejvyšším soudem, resp. jestli je aplikace § 222 odst. 1 o. s. ř. v takovém případě souladná s hodnotovými východisky procesního práva. B) zda § 222 odst. 1 o. s. ř. není třeba vykládat, neboť je jeho obsah jednoznačný a výklad se provádí až při pochybnostech. C) zda ustanovení, jehož obsah je jednoznačný, není třeba vykládat, resp. zda je možné odmítnout argumentaci smyslem a účelem ustanovení či hodnotovou koherencí právního řádu. D) zda by byl aplikací § 222 odst. 1 o. s. ř. narušen požadavek na dělbu moci ve státě. E) zda je soud povinen aplikovat ustanovení, dopadá-li podle svého textu na daný případ i tehdy, byla-li by v rozporu s jeho smyslem a účelem, resp. zda lze v tomto smyslu odmítnout teleologickou redukci. Dovolatel argumentuje, že smyslem ustanovení § 222 odst. 1 o. s. ř. je procesní ekonomie, žalobce se přitom snažil urychlit meritorní projednání skutkového sporu, ale fakticky se mu říká, že měl odvolací řízení vést dál, i když se jeho smysl s ohledem na mezitímní posun v rozhodovací praxi vyprázdnil. Vymezuje se proti mechanické aplikaci textu zákona a má za to, že jsou splněny podmínky pro teleologickou redukci, k ní odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 5685/2015, 22 Cdo 4843/2017, 28 Cdo 2304/2011. Ustanovení o. s. ř. by nemělo být podle § 1 odst. 3 z. ř. s. subsidiárně aplikováno, je-li to v rozporu s jeho smyslem a účelem. Právní moc proto podle dovolatele neměla nastat zpětně.

4. Žalovaní se k dovolání nevyjádřili.

III. Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „o. s. ř.“), se po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

6. Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

7. Podle ustanovení § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem

vyřešená právní otázka posouzena jinak.

8. V projednávané věci závisí rozhodnutí odvolacího soudu na vyřešení právní otázky, zda smysl a účel § 222 odst. 1 o. s. ř. a požadavek minimálně dvouměsíční lhůty podle § 170 odst. 1 z. ř. s. k podání žaloby vyžaduje, aby ten, kdo byl k podání žaloby odkázán, měl k podání této žaloby skutečně dva měsíce s vyloučením možnosti uplynutí této lhůty na základě právní fikce zpětnosti nabývání právní moci v důsledku zpětvzetí odvolání proti odkazovacímu usnesení. Protože tato právní otázka dosud nebyla v rozhodovací praxi odvolacího soudu vyřešena, shledal Nejvyšší soud dovolání přípustným ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř.

IV. Důvodnost dovolání

9. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

10. Podle ustanovení § 222 odst. 1 o. s. ř. jestliže odvolatel vezme odvolání zpět, právní moc napadeného rozhodnutí nastane, jako kdyby k podání odvolání nedošlo.

11. Podle ustanovení § 170 zákona č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále též jen „z. ř. s.“), v případě, že pro vyřešení sporu o dědické právo je třeba prokázat skutečnosti, které jsou mezi dědici sporné, soud usnesením odkáže toho z účastníků, jehož dědické právo se jeví se zřetelem k okolnostem případu jako nejslabší, aby své právo uplatnil žalobou; k podání žaloby určí lhůtu, která nesmí být kratší než 2 měsíce (odst. 1). Nebyla-li žaloba ve lhůtě podána, bylo-li řízení o žalobě zastaveno nebo byla-li žaloba odmítnuta, platí, že spor o dědické právo byl vyřešen v neprospěch toho, kdo měl své právo uplatnit žalobou (odst. 2). Vyplývá-li z odstavce 2 nebo z rozhodnutí soudu o žalobě, že dědické právo nesevřčí některému z dosavadních dědiců, soud usnesením jeho účast v řízení ukončí. Ustanovení § 169 odst. 2 se použije obdobně (odst. 3).

12. Stanovuje-li § 170 odst. 1 z. ř. s., že soud určí lhůtu, která nesmí být kratší než dva měsíce, projevuje se zakotvením této minimální lhůty ochrana práv a oprávněných zájmů účastníka řízení odkázaného usnesením k uplatnění práva žalobou. Ve vztahu k předchozí právní úpravě účinné do 31. 12. 2013 Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 15. 7. 2004, sp. zn. 30 Cdo 493/2004, uveřejněném pod č. 84/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, vyložil, že jde o procesní lhůtu soudcovskou, kterou soud může prodloužit (§ 55 o.s.ř.), nemůže ji však prominout (§ 58 o.s.ř. a contr.), a že o prodloužení lhůty musí být nejen požádáno, ale i rozhodnuto ještě před uplynutím původně stanovené lhůty. I s ohledem na takto omezené možnosti je třeba přistupovat ke smyslu a účelu § 170 odst. 1 z. ř. s. a požadavku, aby odkázanému účastníku byla určena lhůta, která nesmí být kratší než dva měsíce.

13. V projednávané věci bylo výrokem usnesení pozůstalostního soudu žalobci uloženo, aby do dvou měsíců od právní moci tohoto usnesení podal u soudu žalobu proti označeným zákonným dědicům. Otázkou k posouzení zůstává, zda výrokem usnesení stanovený okamžik pro počátek běhu lhůty odvíjející se logicky od právní moci usnesení v případě, dojde-li k tomu, že právní moc nastává zpětně v důsledku zpětvzetí odvolání proti odkazovacímu usnesení pozůstalostního soudu, vyhovuje požadavku § 170 odst. 1 z. ř. s. na dvouměsíční lhůtu. Odkazovací usnesení, kterým je některý z účastníků řízení odkázán k uplatnění práva ve stanovené lhůtě, má svá specifika. Jestliže soud stanoví ve výroku dvouměsíční lhůtu od právní moci jeho usnesení, potom v případě napadení odvoláním tohoto usnesení by fakticky nastávala situace, kdy odkázaný účastník ještě žalobu podávat nemusí, neboť napadené usnesení ještě ani není v právní moci, avšak v případě, že by odvolací řízení trvalo déle než dva měsíce, už by nebylo možné vzít odvolání zpět, neboť by účinky právní moci

nastaly podle § 222 odst. 1 o. s. ř. zpětně, a lhůtu by již nebylo možné stihnout, a to striktně vzato ani kdyby účastník nejprve podal žalobu (tedy kdy v dané době odkazovací usnesení ještě ani nebylo v právní moci) a až poté vzal odvolání proti odkazovacímu usnesení zpět (s čímž by se pojilo zpětné nabytí právní moci).

14. Nejvyšší soud již např. v rozsudku ze dne 24. 4. 2018, sp. zn. 22 Cdo 4843/2017, uvedl, že „má-li soudce za to, že smysl či účel ustanovení neodpovídá jazykovému významu právní normy, ve své podstatě dospívá k závěru, že je v daném případě dána teleologická (nepravá) mezera v zákoně. Tato mezera může mít dvojí podobu: Za prvé se může jednat o tzv. otevřenou mezeru v zákoně, kdy zákonodárce řekl méně, než by odpovídalo smyslu jeho regulace, tedy právní norma na případ nedopadá, ačkoliv by podle smyslu a účelu dopadat měla. Za druhé se může jednat o tzv. zakrytou mezeru v zákoně, kdy zákonodárce řekl více, než by odpovídalo smyslu a účelu příslušné právní regulace, tedy právní norma na případ dopadá, ačkoliv by podle smyslu a účelu dopadat neměla; jinými slovy neexistuje z nadměru širokého zákonného pravidla patřičná výjimka. Nejsou-li obě situace vědomě zákonodárcem zamýšlené, lze jejich existenci řešit pomocí tzv. soudcovského dotváření práva [k tomu srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 2304/2011, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2016, sp. zn. 6 As 75/2015 (uveřejněný pod č. 3383/2016 ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu)]. Zatímco otevřenou mezeru v zákoně lze uzavřít pomocí analogie, zakrytou mezeru v zákoně lze uzavřít pomocí teleologické redukce (srovnej např. Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. § 1–117. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, str. 195 a násl.).“

15. Vzhledem k tomu, že stanovení minimálně dvouměsíční lhůty sleduje ochranu práv k žalobě odkázaného účastníka (aby měl dostatečný časový prostor k uplatnění žaloby), potom ze smyslu a účelu § 170 odst. 1 o. s. ř. vyplývá, že soudem určená lhůta musí být účastníku skutečně poskytnuta, a proto nepostačí, že by soudem jinak korektně určená lhůta uplynula v důsledku zpětnosti nabývání právní moci, když zde reálně nebyl ani žádný okamžik (natož lhůta v soudem určené délce), kdy by odkazovací usnesení bylo již v právní moci a současně lhůta ještě neuběhla. Jelikož se nejedná o žádnou nesprávnost ve výroku nebo poučení odkazovacího usnesení, není zde možnost, aby soud ve sporném řízení vzniklou situaci korigoval poskytnutím poučení, jako když odkazovací usnesení obsahuje nesprávné poučení [srov. ve vztahu k předchozí právní úpravě např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2018, sp. zn. 21 Cdo 3719/2017, vyslovený závěr, že odkazuje-li soud v řízení o dědictví k podání žaloby ve smyslu ustanovení § 175k odst. 2 o.s.ř. společně (současně) více účastníků, musí - alespoň v odůvodnění usnesení - poučit odkázané účastníky o tom, že jejich žaloba musí směřovat také proti tomu z nich, který by včas žalobu nepodal, popřípadě že to alespoň musí být z odůvodnění usnesení zřetelně zřejmé. Jestliže usnesení, kterým byl účastník (dědic) v řízení o dědictví odkázán k podání žaloby, nesplňuje požadavky vymezené ustanovením § 175k odst. 2 o.s.ř. a žalobce podá žalobu v souladu s takovým usnesením, je poté soud, který o žalobě rozhoduje, povinen (pouze) poučit žalobce o náležitostech žaloby ve smyslu ustanovení § 175k odst. 2 o.s.ř.]. Zároveň lze poznamenat, že nelze na účastníkovi rozumně požadovat, aby snad „preventivně“ podal žalobu podle odkazovacího usnesení, které napadl včasným odvoláním. V posuzovaném případě je to vše akcentováno skutečností, že dovolatel vzal odvolání zpět nedlouho poté, jak uváděl, co byl uveřejněn rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. 24 Cdo 2592/2021, v němž bylo mj. vysvětleno, že pro určení nositele důkazního břemene ohledně pravosti závěti zůstavitelů zemřelých po 1. 1. 2014 není (nemůže být) významné pouze a jen to, zda a který z účastníků pozůstalostního řízení byl odkázán k podání žaloby o dědické právo. Ostatně vzhledem k tomu, že v pozůstalostním řízení zpravidla nebývá ukládána povinnost k náhradě nákladů ostatních účastníků řízení (§ 128 z. ř. s.), lze pro zpětvzetí odvolání proti odkazovacímu usnesení pozůstalostního soudu stěží nahlížet na odvolání jako na účelový odklad právní moci, neboť pro takový cíl by s ohledem na uvedené bylo efektivnější odvolání zpět nevzít.

16. Aplikace § 222 odst. 1 o. s. ř. i na odkazovací usnesení pozůstalostního soudu by se nejen dostávala do rozporu se smyslem a účelem § 170 odst. 1 z. ř. s., jak bylo ukázáno výše, ale i se svým vlastním smyslem a účelem. Účelem § 222 odst. 1 o. s. ř. je především to, aby bylo zamezeno účelovému odkladu právní moci rozhodnutí soudu prvního stupně, jen v důsledku toho, že proti němu bylo podáno odvolání, které bylo posléze vzato zpět. Zpětnost nabytí právní moci se proto projevuje např. tím, že lhůta k plnění stanovená rozsudkem soudu prvního stupně plyne dlužníkovi i v průběhu odvolacího řízení, je-li odvolání později vzato zpět (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2002, sp. zn. 33 Odo 6/2002). V odkazovacím usnesení pozůstalostního soudu žádná lhůta k plnění stanovena není (nebývá jím ani rozhodováno o nákladech řízení). Naopak smysl výjimek z fikce zpětného nabývání právní moci (§ 381 z. ř. s. a § 396 z. ř. s.) v případě zpětvzetí odvolání spočívá především v tom, že by její uplatnění v těchto případech mohlo mít za následek nedůvodné propadnutí lhůt k uplatnění práv bývalým (zdánlivým) manželům (srov. DRÁPAL, L. § 222 In: DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád I, II. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1784, marg. č. 1; v § 222 odst. 1 o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2013 byly tyto výjimky přitom stanoveny obdobně jako nyní v z. ř. s.). Nejeví se proto, že by zákonodárce vědomě zamýšlel, aby u odkazovacího usnesení pozůstalostního soudu mohla lhůta takto propadnout. V zákoně uvedené výjimky ze zpětného nabývání právní moci při zpětvzetí odvolání zakotvené v § 381 a § 396 z. ř. s. se týkají meritorních rozhodnutí, z čehož nelze přesvědčivě usuzovat, že zákonodárce vědomě uvážil možné důsledky zpětného nabytí právní moci i pro veškerá procesní rozhodnutí, mezi něž patří i odkazovací usnesení pozůstalostního soudu. Nelze zároveň předpokládat, že v právní normě bude vždy vědomě pamatováno na všechny výjimečné situace.

17. S ohledem na uvedené dospěl Nejvyšší soud k závěru, že se jedná o tzv. zakrytou mezeru v zákoně, neboť aplikace dikce § 222 odst. 1 o. s. ř. i na odkazovací usnesení pozůstalostního soudu podle § 170 odst. 1 z. ř. s. by odporovala účelům, z nichž předmětná právní úprava vychází. Proto je pro potřeby posuzování včasnosti žaloby o určení dědického práva na základě odkazovacího usnesení pozůstalostního soudu nutno za pomoci teleologické redukce interpretovat § 222 odst. 1 o. s. ř. úžeji, než jak by se zdálo podle jeho jazykového znění. Jde tedy o odepření aplikace daného ustanovení na případ, na které sice dopadá jeho dikce, nikoli však smysl a účel. Počítání lhůty proto nelze odvíjet od zpětného nabytí právní moci, nýbrž je lhůtu zapotřebí počítat tak, jako kdyby ke zpětnosti nabytí právní moci nedošlo, aby soudem určená lhůta byla pro účastníka řízení skutečně využitelná, a nebyla pouhou právní fikcí.

18. Vzhledem k tomu, že napadený rozsudek odvolacího soudu není z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný a nejsou podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud tento rozsudek zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Jelikož důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud rovněž toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně (Městskému soudu v Brně) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).1.

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)